

Ajoneuvoalan työelämätoimikunnan tilannekuva 2020–2021

Ajoneuvoalan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2020 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2021 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2021 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2022 alkuvuodesta. Tarkistettavat suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2020		2021	
	koko tutkinto	tutkinnon osa	koko tutkinto	tutkinnon osa
Autoalan perustutkinto	1592	16645	1749	17737
Autotekniikan osaamisala	1406		1445	
Moottorikäyttöisten pienkonekorjauksen osaamisala	55		50	
Automaalauksen osaamisala	33		82	
Automyynnin osaamisala	14		13	
Varaosamyynnin osaamisala	37		36	
Autokorjauksen osaamisala	27		102	
Ei tietoa	20		14	
Autokorjauksen osaamisala, autotekniikan osaamisala	0		2	
Automaalauksen osaamisalan, autotekniikan osaamisala	0		1	
Autotekniikan osaamisala, Moottorikäyttöisten pienkoneiden korjauksen osaamisala			3	
Autokorjauksen osaamisala, automaalauksen osaamisala			1	
Ajoneuvoalan ammattitutkinto	165	1014	262	1533
Rengaspalvelun osaamisala	4		2	
Työnjohdon osaamisala	17		34	
Vauriokorjauksen osaamisala	11		19	
Korjaamopalvelun osaamisala	87		171	
Myynnin ja asiakaspalvelun osaamisala	43		34	
Ei tietoa	3		2	
Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto	17	93	63	327

Vauriokorjauksen osaamisala	4		19	
Korjaamopalvelun osaamisala	6		21	
Myynnin ja asiakaspalvelun osaamisala	0		2	
Ajoneuvoalan esimiestyön osaamisala	5		17	
Ei tietoa	2		4	
Yhteensä	1774	17752	2074	19597

* Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 tietojen osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 tietojen osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät näy ko. taulukossa eivätkä sisälly taulukossa oleviin määriin.

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Tilastojen perusteella autoalan perustutkinnon suorittaminen koko tutkinnon osalta on lähtenyt lievään nousuun. Ytojen johdosta on jäänyt koko tutkintoja suorittamatta. Autoalan perustutkinnossa on suoritettu enemmän tutkinnon osia kuin koko tutkintoa. Kansallisesti on koulutuksen järjestäjiä, jotka ovat lopettaneet autoalan perustutkintoon liittyvät koulutukset.

Toimialoilla on kilpailua. Kiinnostus autoalaa kohtaan on vähentynyt. Vähentyminen näkyy suorituspäämäärissä. Suorituspäämäärissä on kuitenkin havaittavissa alueellisia eroja.

Covid 19 vaikutukset näkyvät vielä osittain tutkinnon ja tutkinnon osien suorituksissa. Opiskelu-aika on venynyt, kun on jouduttu siirtämään tutkintoon liittyvää näyttöjen ajankohtaa esimerkiksi syksyiltä keväälle. Muita syitä ovat ikäluokkien vähentyminen ja opiskelun keskeyttäminen.

Tilastojen perusteella ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa on nähtävissä lievää kasvua. Huomioitavana, että koulutukset ovat kaksivuotisia ja ammatti- ja erikoisammattitutkinto-ohjelmia ei käynnistytäkään tasaisesti joka vuosi. Autoalan teknologian kehittyessä suoritetaan paljon tutkinnon osia. Koulutuksella haetaan erityisosaamista työelämän tarpeisiin, minkä katsotaan olevan hyvä asia.

Ammatilliset tutkinnon osat, pakolliset ja valinnaiset tutkinnon osat, ytot

Ammatilliset tutkinnon osat, pakolliset ja valinnaiset tutkinnon osat, ytot ovat asettaneet tiettyjä haasteita opiskelijoiden suorittamiselle. Mikäli ytojen suorittaminen jää viimeiselle vuodelle, ne usein jätetään suorittamatta. Tämä johtaa siihen, että tutkinnon osia suoritetaan määrällisesti enemmän. Hajonta on erittäin suuri opiskelijoiden keskuudessa. Samaa on havaittavissa monissa oppilaitoksissa.

Marginaalisesti suoritettut tutkinnot ja osaamisalat

Autoalan perustutkinnossa autokorikorjauksen- ja automaalauksen osaamisaloilla suoritukset ovat romahtaneet vuoden aikana merkittävästi. Näistä työntekijöistä on toimialoilla huutava pula. Autokorikorjauksen- ja automaalauksen osaamisaloille ei löydy koulutuksen järjestäjien taholta riittävästi osaavaa henkilöstöä osaamisen kehittämiseksi. Tietoja hyötyajoneuvopuolen suorittaneista ei saada erikseen näkyviin tilaistoista, koska ne ovat autoalan perustutkinnon sisällä.

Tutkintojen järjestäminen

Tutkinto	Järjestämisluvut	Aktiiviset järjestäjät
Autoalan perustutkinto	57	53
Ajoneuvoalan ammattitutkinto	34	20
Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto	21	9

** aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2020 tai 2021 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella.*

Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämisluvun määrässä ja tutkintojen järjestäminen

Yleinen kiinnostus autoalaa kohtaan on vähentynyt esimerkiksi vauriokorjaus- ja hyötyajoneuvopuoli eivät kiinnosta. Automaalaus- ja koulutusta järjestetään vähänlaisesti oppilaitoksissa. Todennäköisinä syinä ovat koulutuksen järjestäjien taloudellinen näkökulma kuten investoinnit ja hinta sekä osaavan henkilöstön puute.

Yleisesti ottaen osaavista ajoneuvoalan ammatti- ja erikoisammattitutkinnon valmentavista opettajista on pulaa. Kysyntää on ammattitutkinnon valmentavista koulutuksista enemmän kuin erikoisammattitutkinnon valmentaviin koulutuksiin. Työpaikat tarvitsevat ammattitutkinnon osaajia. Autojen merkkiorganisaatiot kouluttavat mekaanikkoja ja työnjohtajia omien päämiesten vaatimusten, standardien mukaisesti. Tehtävät vastaavat usein ammatti- ja erikoisammattitutkintotasoa. Osa koulutuksen järjestäjistä toimivat päämiesten edustajina ja antavat koulutusta, joka voidaan toteuttaa oppisopimuskoulutuksena, joka on tutkintoon tähtävä koulutusta. Näyttöjärjestelmästä ei ole sovittu virallisen koulutuksen järjestäjä tahon kanssa.

Autoalan teknologian voimakas kehitys johtaa olemassa olevan henkilöstön uudelleen koulutukseen. Vika- ja sähködiagnostiikan osaaminen tulee lisääntymään merkittävästi autoalalla. Näitä suoritetaan tutkinnon osina, jotka voidaan jatkossa täydentää kokotutkinnoksi.

Autoalan myyntitehtävät tulevat muuttumaan merkittävästi digitalisaation myötä. Tämä tarkoittaa yrityksissä palveluliiketoiminnan uudelleen järjestelyjä. Autokaupan luonne tulee muuttumaan merkittävästi. Autokaupan myynnin arvoketju muuttuu ja se tulee luomaan uusia liiketoimintamalleja.

Tutkinnon osien suorittaminen tulee lisääntymään osaamisen ja muutoksen lisääntymisen myötä.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä

On havaittavissa alueellista jakautumista tutkintojen ja tutkinnon osien suorittamisessa koulutuksen järjestäjien välillä. Tulevaisuus vaatii laajaa verkostoitumista ja yhteistyötä ja sitä kautta saada kustannustehokkuutta ja syvempää osaamisen keskittämistä ja kehittämistä.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti

Maantieteellinen kattavuus näyttää ”paperilla” hyvältä, mutta käytännössä tämä ei ole riittävä. Aktiivisia koulutuksen järjestäjiä on merkittävästi vähemmän ajoneuvoalan ammatti- ja erikoisammattitutkinnossa kuin autoalan perustutkinnossa.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Pääasiassa autoalan perustutkintoja näytetään (55–60 %) ja ajoneuvoalan ammattitutkintoja (99 %) työpaikalla.

Autoalan perustutkinto

Näytön suorituspaikat: Työpaikka 60,34 %, oppilaitos 20,59 %, työpaikka ja oppilaitos 6,53 %, ei tietoa 12,54 %.

Arvioinnista päättäneet: Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 54,15 %, kaksi opettajaa 9,79 %, työnantaja/työelämän edustaja 0,83 %, opettaja 16,48 %, ei tietoa 16,36 %.

Ajoneuvoalan ammattitutkinto

Näytön suorituspaikat: Työpaikka 72,73 %, oppilaitos 2,09 %, työpaikka ja oppilaitos 2,67 %, ei tietoa 22,5 %

Arvioinnista päättäneet: Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 65,49 %, kaksi opettajaa 0,72 %, työnantaja/työelämän edustaja 5,81 %, opettaja 5,81 %, ei tietoa 21,27 %.

Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto

Näytön suorituspaikat: työpaikka 64,22 %, oppilaitos 1,53 %, työpaikka ja oppilaitos 0,31 %, ei tietoa 33,94 %

Arvioinnista päättäneet: Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 61,77 %, kaksi opettajaa 1,53 %, opettaja 3,98 %, ei tietoa 32,72 %.

Amispalautteen keskiarvo näytöstä (päättökysely)

Autoalan perustutkinnon sekä ajoneuvoalan ammatti- ja erikoisammattitutkinnon opiskelija(amis)palautteiden keskiarvoissa näyttöjen osalta päättökyselyssä ei ole havaittavissa isoja vaihteluja, vaihteluväli oli 4,3–4,7. Opiskelijapalautteet eivät anna näyttötutkintoon liittyvästä kokonaisuudesta riittävästi tietoja. Tämän johdosta työelämätoimikunta on päättänyt, että jatkossa otetaan myös tilastotiedot työpaikkaohjaajien antamista palautteista, työpaikalla ja oppilaitoksessa antamista näytöistä sekä opiskelijapalautteista. Tällä halutaan varmistaa kolmikannan toimivuus.

** opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 1.7.2019 – 31.12.2021. Arviointiasteikko 1–5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä*

Pohdintoja

Osaamisen arvioinnin kaksikantaisuuden toteutuminen ja perustelut oppilaitoksissa järjestettävillä näytöille

Covid 19 vaikutukset näkyvät vielä näyttöjen suorituspaikoissa.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettävillä näytöille on, ettei voida järjestää kaikkia näyttöjä työpaikalla riippuen työkaluista ja ajasta. Autoalalla on tiettyjä tutkinnon osia, joita joudutaan täydentämään oppilaitoksissa. On myös sekä itse järjestelmästä, että henkilöistä johtuvia tietoteknisiä ongelmia.

Näyttöjen järjestämiset oppilaitoksissa tarkentuvat työelämätoimikuntalaisille vierailukäyntien yhteydessä.

Näyttöympäristöt ja niiden soveltuvuus osaamisen osoittamiseen

Autoalalla on työtehtäviä, joita opiskelijat eivät pääse tekemään työpaikalla.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Ei voida tehdä yleistyksiä oikaisupyynnöistä, koska työelämätoimikunnalla ei ole ollut käsittelyssä oikaisupyynnöitä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Työelämätoimikunnalla ei ole ollut osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmia käsittelyssä.

Muuta yleistä: Työelämätoimikunnan tekemät havainnot perustuvat tilastoihin ja edellisen toimikauden kirjauksiin, koska uusi työelämätoimikunta ei ole tehnyt vielä yhtään vierailukäyntiä ennen tätä raportin lähettämistä.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Työelämätoimikunta ei ole toteuttanut vierailukäyntejä covid19 aikana, joten henkilökohtaistamisen käytännön toteutumisesta ei ole kerättyä tietoa.

Hyvät käytännöt

Ei kommentoitavaa.

Yleistettäviä havaintoja

Ei kommentoitavaa.

Kehittämiskohteita järjestäjien toiminnassa

Työelämätoimikunnan kokouksissa on käsitelty kehittämiskohteita, joita tullaan vierailukäyntien yhteydessä toteuttamaan.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Ajoneuvolan perustutkinnon uusien tutkinnonperusteiden osalta on tarkennettu työelämävastaavuutta esimerkiksi sähköautot ja hybridiajoneuvot. Uudet käyttövoimat on hyvin huomioitu ja uusia osaamisaloja on otettu hyvin mukaan kuten huoltomyyjä.

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Tutkintoja pystytään toteuttamaan laajemmin työelämässä tutkinnon osien valinnaisuuksien johdosta. Se auttaa myös yrityksiä tulevaisuudessa kehittämään paremmin omaa palveluliiketoimintaansa.

Kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Ajoneuvoalan perustutkinnon uudet tutkintojenperusteet astuvat voimaan 1.8.2022.

Nykyiset ajoneuvoalan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteet vastaavat hyvin nykypäivän osaamisvaatimuksia.

Yleisiä havaintoja työelämäpalautteesta (työpaikkaohjaajakysely)

Havaintojen perusteella työpaikkaohjaajakyselyn työelämäpalautteiden vastaajamäärissä oli vaihtelua sekä autoalan perustutkinnon että ajoneuvoalan ammatti- ja erikoisammattitutkinnon osalta. Väittämässä ”Oppilaitos tarjosi riittävästi perehdytystä opiskelijan näytön arviointiin” työelämäpalautteissa oli eniten hajontaa kaikilla tutkintotasoilla. Ajoneuvoalan ammattitutkinnon osalta palaute oli alle 4,0. Työpaikkakyselyn työelämäpalautteiden keskiarvot olivat autoalan perustutkinnon ja ajoneuvoalan erikoisammattitutkinnon osalta 4,2 sekä ajoneuvoalan ammattitutkinnon osalta 3,8.